

Dr. Ante Petričić, Zagreb

Stručno udruženje mljek. org. FNRJ
Sekcija za Hrvatsku

POTROŠNJA SIRA U HRVATSKOJ

Ovo pitanje razmotrili smo sa željom, da utvrdimo sadašnju i buduću potrošnju sira i kakove su mogućnosti naših proizvodnih organizacija da ove potrebe podmire.

Podaci o potrošnji sira u Hrvatskoj odnosit će se samo na gradsko i nepoljoprivredno stanovništvo, jer se poljoprivredno stanovništvo uglavnom opskrbljuje sirom vlastite (domaće) proizvodnje, a vrlo malo kupuje sireve industrijske proizvodnje. Prema tome ono se uglavnom ne pojavljuje kao konzument sira naših mljekara.

U statističkim podacima (1) navodi se potrošnja »mliječnih proizvoda« i pod ovim pojmom je obuhvaćen sir i vrhnje, ali je potrošnja vrhnja vrlo mala, tako da se podaci uglavnom odnose na sir. Statistika ne donosi posebno podatke o potrošnji sira.

Potrošnja danas

Prema statističkim podacima (1, 2) potrošnja mliječnih proizvoda (sira) iznosila je kod radnika i službenika po stanovniku u kg:

	god. 1954.	1955.	1956.	1957.	1958.
radnici					
FNRJ	4	4	3,5	4	4,75
NRH	2,7	4,2	4	3,75	5,25
Zagreb	—	3,9	4,17	4,25	4,5
službenici					
FNRJ	5	4,75	4,25	5,5	6,5
NRH	4,75	4,75	4,75	4,75	6,75
Zagreb	—	3,96	4,41	5,31	5,40

Iz ovih se podataka vidi, da je potrošnja sira kod gradskog i industrijskog stanovništva (radnika i službenika) dosta niska. Dok godišnja potrošnja sira u drugim razvijenijim zemljama doseže 8—10 kg po stanovniku, kod nas se ona kreće u granicama od 4,75 do 6,75 kg. Karakteristično je, da radničke obitelji troše manje sira nego službeničke.

Ipak se može zapaziti pozitivna činjenica, da potrošnja sira posljednjih godina stalno raste. Jugoslavenski prosjek potrošnje porastao je od god. 1954. do 1958. kod radnika za 19%, kod službenika za 30%, a potrošnja u NRH porasla je kod radnika za 94%, a kod službenika za 42%.

Na osnovu naprijed iznesenih podataka možemo izračunati današnju potrošnju mliječnih proizvoda (uglavnom sira) u gradovima iznad 20.000 stanovnika i kod svih nepoljoprivrednih stanovnika NR Hrvatske.

U gradovima iznad 20.000 stanovnika bilo je (god. 1957.) 897.000 stanovnika. Ako uzmemo za bazu potrošnju u Zagrebu od 4,1 kg po stanovniku na godinu, to ukupna potrošnja iznosi 3.677 tona. Kod nepoljoprivrednih stanovnika u NR Hrvatskoj god. 1959. ukupna potrošnja iznosi 2.090.000, računajući prosječno 6 kg po stanovniku, a to je 12.540 tona na godinu.

Potrebe gradskog stanovništva (god. 1957.) podmiruju se djelomice sirom proizvedenim u mljekarama (1666 t ili 46%), a djelomice (2.011 ili 54%) proizvodima dobivenim od individualnih proizvođača sa seljačkog tržišta.

Računajući u budućnosti s opadanjem seljačke proizvodnje, a porastom industrijske, možemo ocijeniti, da će kroz nekoliko godina trebati najmanje 65—70% sira da podmire industrijske mljekare.

Potrošnja god. 1965.

Prema procjeni statističara računa se, da će NRH god. 1965. imati oko 4.400.000 stanovnika, od toga 2.400.000 nepoljoprivrednika. U gradovima s preko 20.000 stanovnika živjet će oko 1.200.000 stanovnika.

Potrošnja sira postepeno će rasti, uporedo s porastom životnog standarda i navikama naših radnih ljudi. Stručnjaci smatraju (3), da će se potrošnja približiti fiziološkom minimumu, koji iznosi na godinu oko 11 kg mliječnih proizvoda po stanovniku, od čega otpada 25% na maslac, 75% na ostale mliječne proizvode, a to čini oko 8 kg sira po stanovniku na godinu.

Uz ovakovu prosječnu potrošnju sira mi bismo se približili ili premašili potrošnju u drugim razvijenijim evropskim zemljama. Prema podacima FAO-a iznosila je potrošnja sira po stanovniku (1954/55.) na godinu u Austriji 8,9 kg, Belgiji 5,6 kg, Holandiji 6,2 kg, Norveškoj 8,1 kg, Švicarskoj 8,3 kg.

Ukupna potrošnja sira u gradovima s više od 20.000 stanovnika iznosit će 9.600 t, a kod svega nepoljoprivrednog stanovništva 19.200 t sira na godinu.

Investicioni programi za izgradnju i rekonstrukciju mljekara, koji su predloženi na XXXVI. konkurs. obuhvaćaju 25 mljekara. Njihova se izgradnja planira u budućih nekoliko godina: U ovim mljekarama predviđa se proizvodnja od 9.532 t tvrdog i 2.554 t mekog sira, ukupno 12.086 tona sira na godinu.

Ovu proizvodnju davat će mljekare, kad budu radile s punim kapacitetom. Ako računamo, da će industrijska proizvodnja podmirivati 70% potreba za sirom (ili 13.440 t), tad će proizvodnja sira u našim mljekarama i ubuduće zaostajati za potrebama.

Iz ovog proizlazi, da ni novoizgrađene i rekonstruirane mljekare, i kod punog kapaciteta proizvodnje ne će moći podmiriti povećane potrebe našeg siroga tržišta. Ovu činjenicu treba razmotriti kod gradnje i rekonstrukcije mljekara u NR Hrvatskoj i nastojati, da se dade prvenstvo gradnji mljekara, koje predviđaju veću proizvodnju sira, i da se eventualno prošire kapaciteti za veću proizvodnju tvrdih i mekih sireva.

Izvori:

1. Statistički godišnjak FNRJ, god. 1955—1959.
2. Statistički pregled grada Zagreba, god. 1956—1959.
3. Ilić V., — Dorčić I., — Markeš M., — Petričić A., — Šalopek T. Problemi mljekarstva u NR Hrvatskoj, god. 1957.